

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K in za en mesec 2 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priloge naročnine se upravnštvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 nč.); izven Trsta pa po 8 st.

Telefon številka 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnštvo v ulici **Molin piccolo št. 3, II. nadstr.** Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Carintia št. 12.

O našem politično-narodnem domu.

Na banketu povodom »Narodnega doma« pri sv. Ivanu sta včeraj govorila med drugimi tudi predsednik političnega društva »Edinost«, gospod prof. M. Mandić, in podpredsednik tega društva, dr. Otokar Rybář. To sta bili dve politični enunciaciji, ki se nam izlata v tem trenutku, ko se moramo Slovenci pripraviti za važno odločbo, za določanje svojega programa, zdeti tako važni, da smo ju izvadili iz ostalega poročila o večerjajši slavnosti in ju priobčujemo kakor poseben članek.

Mi pozdravljamo z veseljem ti enunciaciji. Taki smo, taki ostanemo, ker ne smemo biti drugačni, ako nočemo, da bo vse naše govorjenje o solidarnosti jugoslovenskih narodnosti le — prazne fraze. To naj izvolijo vzeti na znanje tudi gospodje okolo »Slovenca« z ozirom na uvodni članek, priobčen v tem listu od minole sobote.

Jedro izvajanj g. prof. Mandića je bilo tako:

Gospod načelnik odbora, ki je priredil in vodi našo današnjo slavnost, je bil tako ljubeznjiv, da je posebej pozdravil tudi mene v dvojni lastnosti: kakor istrskega narodnega zastopnika in kakor voditelja tržaških Slovencev.

Dolžnost mi je, da se zahvalim na tej ljubeznjivosti. Ali govoriti hočem samo kakor narodni zastopnik istrski.

Gospod govornik slavnostnega odbora naj je pripovedoval, da je ta odsek ugibal, da-li bi ne bilo umestno, da se današnja slavnost odloži radi težnih dogodkov na Hrvaškem. Ugibal da je, da-li bi bilo prav, da se mi veselimo v času, ko naši bratje v Hrvatski trpe?! Slednjič pa da se je odbor vendar odločil za današnji dan. In jaz odobrujem to. Saj bi ne bilo z odložitvijo današnje slavnosti nič pomagano našim bratom.

Tužni, pretresljivi dogodki na Hrvaškem so bolno zadeli v dušo nas vseh. S strahom in upom spremljamo vsi to ljuto borbo proti krvnemu dušmanu: našemu 800-letnemu zavezniku (Viharno pritrjevanje). — Davno pred, nego ta naš sovražnik, je imel hrvatski narod svojo državo, svojo ustavo, svojo dinastijo.

Moje trdno prepričanje je, da ta borba ne ostane brez posledic. Hrvatski narod je dobil sedaj lekcijo, ki naj ga ozdravi (Hrupno pritrjevanje). Vnujemo svetu, ki nas je do sedaj vedno krivo sodil, so se začele odpirati oči in jel je govoriti o nas. Moja nada je, da kri, ki se je prelila na Hrvaškem, da vse te žrtve

PODLISTEK.

Razpršeni listi.

Iz mojega dnevaika. — Slavko Vilinskiy.

Ob teh besedah pa ste Vi zatrepali, kakor pod težkim udarcem. Vše oči so se zagledale v daljavo, zrla so bogve kam. A niste mi govorili trdih besed, niste me obtožili, niste me prosili, ampak, kakor da mi odpusčate, ste rekli samo eno besedo: »Z Bogom...«

Vi ste odhajali, a meni je bilo hudo, do smrti hudo. Vaša pelerina je vihrala v vetru bližali ste se ovinku, da mi izginate za vedno.

»Julija!« se je izvil tedaj bolesten vsklik iz mojih vrst, a Vi ga niste več slišali. Vaša pelerina ni več fiftala v vetru, Vi ste izginali za ovinkom in okoli je bilo vse tiho — — —

In vendar sem Vas ljubil, Julija, bolj nego vse, kar mi je dragega na svetu. In jaz Vas nisem hotel vsrati, Vam nisem hotel ukrasti srčnega miru — ker sem Vas res ljubil.

ne ostanejo brez sadu. Spominjamo se le stare resnice, da brez takih žrtv se ni rešilo in osvobodilo noben narod (Viharno živio klici in ploskanje).

Rekel sem, da smo dobili lekcijo, ki naj nas ozdravi. (Povzdignem tresočim se glasom): odslej ne bomo več poljubljali šibe, ki nas jetepla (Ponovno burno odobravanje). Duša nam plamti v želji, da naši bratje izidejo zmagonosno iz te ljute borbe. Vsaka kaplja krvi, prelite v tej borbi, vsaki bolni vzdihljaj, ki se izvija sedaj iz hrvatskih prs, naj nam donese sadu, prispevek k naši narodni svobodi (Frenetičen aplavz, živio-klici, ropot). Bog blagoslovi to veliko borbo! (Dolgotrajno vsklikanje in ovacije govorniku).

Ko je stoloravnatelj, gospod Ivan Marija Vatovec, prijavil, da se je prijavil za besedo gospod dr. Otokar Rybář, zagromela je po dvoran v pozdrav priljubljenemu prvoborniku. Na to je govoril g. dr. Rybář v glavnem tako-le:

Zaprosil sem za besedo, da se v imenu pol. društva »Edinost« zahvalim na prisrčnem pozdravu g. predsednika veselicega odseka. Stori mi pa to zaradi tega, ker sta oba druga člena predsedništva, prof. Mandić in dr. Gregorin, že govorila v drugem svojstvu. Zato, da nam ne ostane politično društvo gola sirota, zato stopam jaz, da se odzovem v njegovem imenu.

Več govornikov je že povdarjalo potrebo narodnega delovanja in kazalo pot, katero nam je nastopiti, da pridemo do svojih pravic. Vsa ona pota so prava in dobra, ali najbolj varna bo naša bodočnost, ako jo zidamo na dobri gospodarski podlagi.

Današnja lepa slavnost nam kaže na to pot, nam daje idejo-rešiteljico, po kateri moramo urediti svoje delovanje na gospodarskem polju, — zbirajé narodnih moči, moči na podlagi zadržane ideje! To društvo, ki nam je sezidalo ta narodni dom, je zadržuga. Njeni udje so več ali manje siromašni. Posamičniki ne bi bili mogli nikdar misliti, da z lastnimi močmi zmagejo tako breme. Tudi svetoivanska zadruga sama ni mogla za sedaj nositi vsega troška, pa je šla iskat pomoči k drugi bratovski zadrugi: tržaški posojilnici in hranilnici. Saj vam je vsem znano, da ima tudi tržaška posojilnica svoj početek in svoj sedanji obstanek na slovenski zadržugi ideji. Ona ni začela z velikim kapitalom, ampak z malimi prištednjami naših delavcev, trgovcev in obrtnikov. A ukjub temu skromnemu začetku je danes jak in močen zavod, ki se meri po vsej pravici tudi s takimi zavodi, ki so začeli svoje delovanje z milijoni uloženega kapitala. Do take moči prihajajo naše zadruga po združ-

vanju! Imajo pa zadruga še drug važen pomen.

Vam je znano, kako ljut boj se bije na političnem, pa tudi na gospodarskem polju proti takozvanemu liberalizmu. Ta boj ni od danes ali od včeraj, ampak ima svoj početek že pred več nego 100 letmi. Niži stanovi so bili tlačeni in zatirani, dokler jim ni po francoski revoluciji napačila zora svobode. Po francoski revoluciji je prišla v svet zahteva konstitucije, s katero prihaja tudi narod do pravice, da določuje svojo usodo.

Pred francosko revolucijo so bile te zahteve revolucionarne, danes pa so naravnost zakon! Tako je prinesla francoska revolucija politično svobodo. A tudi v trgovini in obrtniji je moralo priti do slične svobode. Le na kratko bi hotel tukaj omeniti, da se je duh trgovinske in obrtniške svobode pokazal najprej na Angležkem in je znan pod imenom manšesterski liberalizem. Žnjim je bila dana popolna svoboda vsakomur do samostalnega razvitka, ki ni imela nad seboj nobene meje. A proti njej je nastopila druga do takrat neznana moč: konkurenca. In začel se je biti nov boj, konkurenčni boj, ki je zahteval mnogo žrtve.

Le kmalu so prišli ljudje do spoznanja, da jim ona politična svoboda, za katero so se tako borili v francoski revoluciji, ni prinesla prave svobode. Vzrok temu je bil ta, ker so nastale stranke, katera so svo svobodo zahtevale za-se, dočim so svoje protivnike tlačile z vso brezobzirnostjo. Izgled take liberalne stranke vidite najbolj v naši tržaški liberalni stranki. Vladajoča stranka v Trstu je prišla na krmilo na podlagi liberalnega programa. A ta njihov liberalizem pomenja za nas pravo brezpravnost. Sebi dajejo oni vse, nam jemljejo vse!

Tako je torej ta liberalizem na političnem polju. Ravno tako je prišlo z liberalizmom na gospodarskem polju. Manšesterska svoboda, to je svoboda velikega kapitala. Vsakdo sme tlačiti šibkejšega po mili volji. A s tem, da se uničuje male obrtnike in trgovce, ubija se moč vsega naroda! Liberalizem na gospodarskem polju mora dovesti do tega, da nastane nekoliko velikih bogatašev, a ves drugi narod mora pasti v bedo in sužnost. Umevno je torej, da je moralo priti do hudega odpora proti temu lažnjivemu liberalizmu toliko na političnem kolikor na gospodarskem polju. — A, da pride do konečne zmagave pravična stvar, zato je treba družiti one skromne in revne moči bednih siromakov! Vzbuditi treba v njih zadržugno idejo! Potem lahko stojijo tudi proti močnejši gospodi.

»Še en poljub in zvest mi ostani!« mu je šepetala Slavica drhté.

»Zvest na veke...« jej je odgovoril in jej dal zadnji poljub, dolg in vroč, na mehki ustnici.

Potem pa je odšel po potu, ob katerem so tiho šumela temna drevesa, a ona je zrla za njim še dolgo... dolgo... Zdelo se jej je, ko je izginal, da se je ločil za vedno in da ga ne bo več k njej. Ah, kaj... bila so samo domnevanja in temne slutnje, ki so jo hotele plašiti...

Potem pa so hitela iz Gradea na Planino dan na dan drobna pismica, v katerih so gorele prisege večne zvestobe in dokazi vroče ljubezni, ki ne ugasne nikdar.

In Slavica je bila srečna, kakor še nikoli prej. Gotovo jo je ljubil iz vse duše, iz dna srca. Le še leto dni, in potem pride ponjo na Planino in srečna bodeta na veke... tako srečna...

Tako so potekali dnevi, tedaj in meseci, a Slavici ni postajal dolg čas med enakomernim škrtnjem telegrafskih aparatov in med množico pisem. Saj je bilo skoraj vedno pred njo kako pismo od njega!

Kako delujemo mi? Pred nekoliko leti nastopali smo samo na volitvah. Takrat se je zbralo več ali manje našega sveta, bilo je nekoliko navdušenega hrupa, potem pa se je po dovršenih volitvah zopet vse poleglo in — umrlo. Po tej poti nismo mogli priti do nikakih uspehov. Bilo je torej potrebno, postaviti podlago svojemu delovanju na trdna tla zdravega gospodarskega družanja. Povsod v okolici je vse polno gospodarskih društev. To so prava ognjišča našega delovanja. Njim na čelu pa stoji naša močna tržaška posojilnica in hranilnica. Sedaj smo si začeli zidati »Narodno dome« kakor središča vsemu našem delovanju.

Posamične zadruga niso še v stanju, da bi se svojimi moči mogle zidati tako male palače, kakor so naši narodni domi. Ali kadar jim nedostajejo njih združene moči, potem gredo iskat pomoči zopet k drugi domači zadrugi. Ptujci ne dajejo ni 3, ptujci kljubujejo in nasprotujejo o povsodi. Ali mi smo se združili v svoje zadruga, pa smo sedaj močni, da moremo živeti samostalno življenje in da smo postavili trdno podlago svoji bodočnosti.

Tako je v naši ožji domovini, na tržaškem ozemlju. A to mora zavladati povsod, po vsej naši domovini. Davam omenim akcijo dalmatinskih poslancev! Oj gospoda! Eno dobro posledico nam je prinesla ta akcija. Danes je prepričan ves naš narod od Kotora do Celovca, da se moremo zanašati le na-se in na nikogar drugega. In to spoznanje, da-si je kupljeno s krvjo onih bednih žrtv, naših bratov na Hrvaškem, nam prinese odrešenje. Vse naš narod je že po onem tajnostnem čutu, ki mu ga je zapisala dešnica božja v kri in naravo, spoznal, da je njegovo odrešenje samo v tem, da se združijo vsi razkosani deli našega naroda.

Vse naš narod zna, da ga reši samo združna ideja tudi na političnem polju, pa je začel zbirati svoje moči, da sezida politični dom za vso našo domovino! Tudi zna to že vsak, bodi še tako priprost vaščan, ali pa naobražen meščan, da nam na zidanju našega političnega doma nikdo ne pomore. Zato je vzdignil naš narod svoje roke, zavihal si rokave in stoji pripravljen, da stopi na delo.

Milo je videti ponos našega ljudstva in njegovo ljubezen do narodne stvari. O, mi vsi znamo, da nastane naš dan le takrat, ko si sezidamo politični dom, ki bo objemal vse ozemlje od Celovca do Carigrada.

Ni mi treba govoriti vam zopet o tem, da se ne smemo zanašati na pomoč nikogar. To ste vi vsi že dobro umeli, kar svedoči

Sicer so postajala njegova pisma v zadnjem času nekoliko redkejša in hladnejša, a kaj to, si je mislila Slavica, sedaj se pripravljaja za doktorat.

Res se je pripravljajal za doktorat, a o tem je pridno hodil v obiske k vdovi plemeniti Weiler. Ta je imela krasno hčerko Ido, katera ni nerada videla, da jih je hodil Lavoslav Bržen obiskovat.

Uboga Slavica! Ni slutila glavnega vzroka, zakaj postajajo pisma Lavoslava redkeja in hladnejša.

Bilo je že koncem junija, a Slavica je že mesec dni zastoj čakala pisma iz Gradea. Pisala je Lavoslavu, ga spominjala na prisege — a odgovora ni bilo. Začela je dvomiti o njem, in nje rudeče obrobline oči so jele kazati sledi solza, ki jih je pretakala v v tihih nočeh...

Nekega dne, ko je Slavica urejevala došla pisma, je zapazila odprto kuverto s krepko pisavo Lavoslava. Naslov se je glasil na očeta njegovega, gospoda župana na Planini. Pogledala je v kuverto in stembilo se jej je pred očmi, ko je čitala:

vaše burno pritrjevanje. A gotov sem tudi, da govorim vsakemu od vas iz srea, ako vas pozovem: o j bratje, vzdignite svoje čaše, in napimo onemu našemu političnemu narodnemu domu in naši skupni materi: naši lepidomovini!

Dogodki na Hrvatskem.

Prijatelj našega lista dal nam je na razpolaganje pismo, katero je prejel od znanca, kraljevega uradnika na Hrvatskem, ki je torej v odvisnosti tirana Khuen Hedervaryja. To pismo je jako značilno za sedanje razmere na Hrvatskem in nam podaja drastično sliko o položaju onih uradnikov, ki so ostali zvesti svojemu narodu, a so na drugo stran odvisni od madjaronskega vladnega sistema. Tudi je razvidno iz tega pisma, da ni vse uradništvo na Hrvatskem korumpirano, marveč da je med njimi tudi takih, ki so pravi narodni mučeniki. Evo nekoliko odstavkov iz tega pisma:

»... Dan za dnevom mineva, a okoli vas je tako strašno in grozno — dozdeva se mi, kakor da sem zgubil svoj lastni Jaz...

»Evo, ko to pišem, razprostrli so se na nebu sivi oblaki, temni in motni oblaki, iz katerih se hip za hipom usuva ali nasilnejša ploha ali pa blagodejen rahel dež... Kakor da tudi sama priroda deli žalostno usodo naše domovine in nesrečno usodo — nas samih...

»Po vsej Hrvatski dvigajo se k nebu vzdihni potlačena, nezadovoljna in bednega naroda, širi se plakanje po nesrečnih žrtvah po vsej tužni domovini, nad žrtvami, ki so, braneče svoja prava, izpostavljale svoje prsa proti ubijalnemu orožju demonske sile...

»Koliko samozatajevanja me stane, da moram ves ta grozni položaj gledati s prekrižanimi rokami...

»A kje sem jaz?«

»Se solznimi očmi spremljam naše dogodke in bojim se žalostnega konca; jaz spim nepokojne in nemirne noči, poslušaje borbo uma in srea.

»V veliko tolažbo pa je v tužni Hrvatski, da ste se tudi Vi, bratje Slovenci, posebno v Istri in v Trstu, tako živo zavzeli za nas. Živelci Slovenci!

»Rad bi še kaj več pisal, a zapazil sem, da se je že par mojih pisem odprlo in bojim se, da bi tudi to prišlo oblastim v roke...«

V petek, ob 7. uri zvečer, je bila nenadno alarmirana vsa zagrebška vojaška garnizija in je pol ure pozneje okupirala Markov trg, kjer se nahaja banova palača. Isto so vso obkolile vojaške čete. Tudi konjica je izšla iz vojašnice. Seveda je ta dogodek napravil ne meščanstvo največji utis. Po mestu so se širile najrazličnejše govorice in med drugim se je trdilo, da so v banovi palači našli dinamita in da se je pravočasno odkril atentat na banovo palačo. — Danes došle vesti pa trdijo, da so v kanalih pod banovo palačo našli dinamitne bombe. Kakor je nadalje razvidno iz uradnega poročila, je istočasno na drugem kraju mesta nastal velik požar, katerega so bržkone znetili demonstranti. Požar je namreč navstal na trgu, kjer se vrše letni semaji in so pogorele vse

Dr. Lavoslav Bržen in Ida pl. Weiler zaročena.

Uničena, onemogla se je zgrudila na stol in njeno telo je vstrepetal v krčevitem joku.

Varal jo je... neusmiljeno varal.

In tisti večer je odšla Slavica v molčečo noč tje k bližnji reki, čije valovi so se srebrno lesketali v jasni mesečini. Zdelo se jej je, da na drugem bregu plešejo Vile, da stezajo bele roke proti njej in da jo vabijo... Valovi pa so šumeli tako vabljivo in prijazno, kakor da bi jej šepetali: »Pridi k nam, pri nas najdeš miru...«

In Slavica se ni ustavljala dolgo zapekljivim glasovom. Njeno belo krilo se je za hip razsvetilo med srebrnimi valovi, a kmalu je izginalo. Vile pa niso več plesale na onem bregu, valovi so žuboreli otožnejše — nemara so plskali za Slavico...

V daljnem mestu pa je doktor Bržen objemal svojo nevesto Ido in jej šepetal: »Nikogar nisem še ljubil kakor tebe, drago dete, vedno te bom ljubil do konca svojih dni.«

A bil je morilec — umoril je Slavico. (Zvršetak.)

tamošnje lesene barake. Da so demonstranti sami znetili požar, sodi se pu dejstvu, da se je isti po bliskovo razširil po vseh barakah in da je bila glavna dovodna cev brizgalk prerezana. Ta požar je bil — kar priznava tudi uradno poročilo — gotovo v zvezi z namerovanim dinamičnim atentatom na banovo palačo. Demonstranti so hoteli uprizoriti na enem koncu mesta zmešnjavo v ta namen, da bi mogli medtem na drugem koncu mesta izvršiti atentat na banovo palačo. To njih namero pa so izvedle oblasti in so vse vojaštvo poslale na Markov trg, da prepreči atentat. Iz teh dogodkov je torej razvidno, da so bila resnična ona poročila iz Zagreba, ki so pred dnevi zatrdjevala, da se v Zagrebu pripravljajo resne stvari.

V petek je imela Khuenova stranka v Zagrebu posvetovanje, na katerem je bila vsprejeta izjava, tičeča se sedanjih dogodkov. Izjava pravi, da bo ta stranka tudi v bodoče odbijala vsak poskus, ki bo stremil za tem, da poruši državnopravne zveze krone sv. Štefana.

Nadalje se v izjavi odobruje postopanje hrvatske delegacije v Budimpešti in postopnje hrvatske regnikolarne deputacije ter se izraža popolno zaupanje banu Khuenu Hedervaryju, od katerega pričakuje, da bo znal postaviti se na pot pretvarjanju dejstev bodisi potom tiska ali na kateri koli drugi način.

Izjava pravi slednjič, da je to pretvarjanje dejstev krivo, da je došlo do nemirov med kmetiskim prebivalstvom, vsled česar so poleg ostale nesreče navaljeni ogromni stroški na itak že siromašni in že dovolj obremenjeni narod.

Seveda nam niti na kraj misli ne prihaja, da bi kaj odgovarjali na te gorostasne laži in pretvarjanja, a vendar moramo pibiti, da tudi Khuenova stranka sama priznava, da je hrvatski narod v Banovini dovolj nesrečen, siromašen in obremenjen!! In kdo je kriv temu? Odgovor na to vprašanje gotovo nikomur ne dela težave.

Danes zjutraj niso listi prinesli nikakih vesti o dogodkih v Zagrebu in vendar je vsakdo z največo napetostjo pričakoval, da pridejo danes nove podrobnosti o namerovnem atentatu na banovo palačo in o požaru zgoraj omenjenih barak.

Pomanjkanje vesti v današnjih zjutranjih listih pa je prav lahko umljivo, ako je resnična sledeča vest, ki smo jo dobili iz jako zanesljivega vira:

Zagreb je obkoljen z vojaškim kordonom, ker je oblast dooznala, da namerujejo kmetje udreti v mesto. — Oblast je tudi prišla na sled zaroti proti življenju bana grofa Khuena-Hedervaryja!

Narodno slavje v Ajdovščini-Šturiju 1. junija.

(Izv. dopis.)

Minul je dan slavlja, minul veličastni praznik — zapustila so nas neštevilna društva — razgubili so se mili gostje mej svojeje, ostali smo sami — a ne zapuščeni! Kajti srea so nam polna čutstev in spominov, kakoršnje more poroditi le dan — jednak 1. juniju. Vsi smo jednakega mnenja, jednega prepričanja — da vipavska dolina še ni doživela kaj sličnega in da ne doživi več z lepa.

Da-si vemo, da si je vsaki udeleženeec že dovolj opisal svoj in naš praznik, vendar nam oprostite, gospod urednik, če Vas poprosimo tudi mi za malo prostora v Vašem cenjenem listu. Pokazati hočemo, kako hvaležni smo društvom in gostom, ki so, ne plašeči se ni truda, ni stroškov, prihiteli v tako ogromnem številu.

Predvečer slavlja uprizorjen je bil krasen mirozov, kateremu na čelu je stopalo 25 mladeničev, ki so n mreč nosili baklje in lampijone izključno v narodnih barvah. Zadoneli so strelci, godba je svirala mogočno »Hej Slovani«, katero je ogromno število občinstva odzkrilo poslušalo.

Po dovršenem mirozovu smo zadovoljno polegli h kratkemu počitku, ker že ob 4. uri so nam naznanjali strelci in godba, da je zazvil dan slavlja. S hiš so zaplapolle trobojnice — vsi so stavili hišam in ulicam zadnji nakit.

Ob 9. uri počal se je odsek, z godbo na čelu, spremljan od lepe vrste naših vrlih gospic in deklet, do slavoloka, kjer je blestel

v narodnih barvah napis: Na z Jar, naš! —

Kmalu nam je rog »Sokola«-trobentača naznanil prihod Goričanov in sicer: »Sokola«, »Pevskega in glasbenega društva« ter »Slovenskega bralnega in podpornega društva«. Tem je sledila še lepa vrsta Goričanov nedruštvenikov.

Godba je zasvirala »Naprej zastava Slave« in zadoneli so strelci! Na to jih je pozdravil v imenu odseka pravnik Perné, na kar se je v imenu Goričanov zahvalil gospod dr. Dragotin Trešo. Sprevod se je napolil med sipanjem cvetlic, v trg. Po kratkem okrepčilu in odpočitku so se goriška društva skupno napolila k lepemu izviru Hublja; odsek pa zopet k slavoloku pričakovat ostala društva.

To pot smo se morali razdeliti in sicer polovica odseka je čakala ob slavoloku v Šturiju društvo iz Idrije, polovica pa društva iz Kanala in Solkana.

Točno ob 11. uri so prispeli vrli Idrijski Sokoli; priznati moramo, da smo se kar divili — njihov železni disciplini — njihov nastopu. Tu jih je pozdravil med sviranjem naše himne in pokanjem topičev pravnik Perné — odzdravil pa je v imenu Sokolov in »Bralnega delavskega društva« načelnik g. Novak.

Med tem se je vršil ob slavoloku v Ajdovščini sprejem Kanaleev in Solkancev. V imenu odseka jih je pozdravil tu g. To mažič, odzdravila pa sta mu prisrčno v imenu Kanaleev g. Mašera, v imenu Solkancev g. Kalin. Pozornost občinstva se je obračala izlasti na znamenita prapora iz Solkana in Kanala.

O poludne smo sprejeli v našo sredo Tržičane, ki so, kakor vsikdar, tako tudi sedaj pokazali, da radi in z veseljem hite tja, kamor jih kliče narod. Ob slavoloku v Šturiju je izpregovoril prisrčen pozdrav pravnik Šapla — odzdravil pa mu je v navdušenih besedah predsednik »Kola«, gospod Miloš Kamušič. Tržičanom so se pridružil »Triglavec« z Goč.

Popoludne so prispela društva iz dolnje gorenje vipavske doline. Žal, da ni bilo možno odseku vseh vsprejeti, deloma, ker se ni vedelo ure dohoda nekaterih društev, deloma pa, ker se je odsek razdelil med že došla društva. To naj nam blagovole oprostiti slavna društva.

Nekaj društev iz spodnje Vipavske doline pozdravil je pri slavoloku g. Ig. Kovač — odzdravil pa g. Baučar.

Nastopil je čas obhoda — te najimpozantnejše točke vsega slavlja. Manjka pa nam pač moči in besed, da dostojno opišemo ta veličastni prizor. Dovolj je, da omenimo, da se je poleg 41 društev, med katerimi je v presledkih vihralo 10 deset društvenih praporov se še zraven udeležilo neštevilno občinstva.

Na čelu obhoda korakal je odsek, na to godba, za njo predsedniki vseh navzočih društev, za istimi Sokoli itd. — Vladal je povsod uzoren red — in vseh 41 društev se je v najkrajšem času postavilo v določeno jim vrsto.

Med obhodom sta pozdravila društva v Šturju župan z odboraiki — odgovoril je v lepih besedah g. dr. Tuma iz Gorice; v Ajdovščini župan z odborom — odgovoril g. Kamušič. — Na to so vrle gospice odličile zastave s spominskimi trakovi in lovorjevimi vencii.

(Zvršetak pride.)

Politični pregled.

V Trstu, 8. junija 1903.

Med Avstrijo in Ogrsko. »Information« izvaja, da sklepu kvotne deputacije, da se kvotno razmerje podaljša le za eno leto, ni pripisovati posebnega praktičnega pomena, ali simptomatičen da je ta dogodek vendar le. Kaže, kako nasprotstvo se je razvilo nasproti Ogrski v vseh avstrijskih strankah in narodnostih. S tem razpoloženjem bo treba računati v bodoče. V stvari sami ostane oni sklep — kakor rečeno — brez posledice, ker monarh sam zopet določi kvoto, ali na Ogrskem bi storili dobro, ako ne bi prezirali pomena le demonstracije, ki se je dogodila. — Tudi avstrijska potrpežljivost ima svoje meje. To je pomen zaključka avstrijske kvotne deputacije.

Potovanje ruskega cara v Rim. Včerajšnji milanaki »Corriere della Sera« ima uvoden članek, v katerem jako oestro obsoja italijanske socialiste, ki so v parla-

mentu izjavili, da prirede caru sovražne demonstracije o njegovem prihodu v Rim. — Predvsem povdarja ugledni milanski list, da ni car Nikolaj tisti, ki vzdržuje absolutizem. Despotizem ne obstoja v volji ene — carjeve — osebe, marveč je to »stroj«, v katerem deluje neštevilno koles, je sistem, ki ima svoje korenike v temnih, neprodirnih globočinah. Tudi če bi hotel car zrušiti ta sistem, bi se mu to ne posrečilo kar tako na lahko kakor si to predstavljajo socialisti. Car Nikolaj je pokazal svoje prosytiljeno naziranje, ko je dal inicijativo za mirovni kongres v Haagu. Nadalje pravi list, da je car Nikolaj jedini poklicani in od vseh Rusov pripoznani predstavitelj ruskega naroda in kakor takega mora italijanski narod vsprejeti in pozdraviti. Zbliževanje in prijateljstvo vladarjev pomenja zbliževanje in prijateljstvo dotičnih narodov. Iz zaključka tega uvodnega članka v »Corriere della Sera« pa je razvidno, da piseo priznava veliko važnost ruskega prijateljstva za Italijo in da ista mora biti zadovoljna z Rusijo, kakoršna je in ne še-le čakati na to, da postane Rusija taka, kakoršna bi si želeli italijanski socialisti.

Naznanite v — Petrograd. Italijanski socialistični zastopnik Morgari je v parlamentu izustil govor v zmyslu, protivnem obisku ruskega carja v Italiji.

Med drugim je rekel: Naznanite v Petrograd, da mi socialisti nečemo, da ta absolutist in zatiralec vsake svobode pride v — Italijo!

Zbornica se je sicer smejala domišljavemu Morgariju, ali stvar je vzlic temu smeju — vsejedno resna.

To resnost priznava tudi milanski »Corriere della Sera«, kateri v svoji 155. številki od dne 7.—8. t. m. na uvodnem mestu razpravlja o tem neumestnem nastopu in ga strogo obsoja!

Mi se ne bomo bavili z ruskim absolutizmom in z ruskimi »barbarstvi«, le toliko moramo reči, da ako ima Rusija svoj »Sibir« — ima pa »prosvetljena Italija« svoj »Domicilio Coato«, ki je groznejši od ruske Sibirije!

Prvo naj gosp. Morgari gleda na to, da Italija odpravi svoj »Domicilio Coato« in da Francozka odpravi svojo »Caieno«, potem naj zahteva isto od — Rusije!

Dokler pa se nahajajo »Sibirije« v državah, ki se štejejo mej najbolj civilizirane, dotlej naj se ne napada le »barbarske« Rusije kakor edine teroristične države!

Demonstracije v Italiji. V »Corriere della Sera« od dne 7.—8. t. m. čitamo pod zaglavjem: »Gravissima dimostrazione a Lecce«, da je bila v imenovanem mestu dne 6. t. m. nevarna demonstracija, na kateri je bilo več ranjencev.

V uvodu pravi ta list, da je bila ta demonstracija irredentistične naravi, dočim na drugem mestu presoja stvar s povsem drugega stališča.

V omenjenem okraju da vlada glad in splošna beda. Uradniki in učitelji niso že nad tri mesece prejeli nikake plače, a kmet nima — ne kruha, ne polente! Niže ljudstvo se kar siloma polasča imetja bogatinov.

Katero demnevanje je pravo? Naše mnenje je, da — obojno! Oni, ki prirejajo in vodijo demonstracije, imajo brez dvoma irredentističen namen. Psihologiška resnica pa je, da narodu, ki je gladen, prihaja prav vsaka prilika, da more dajati hrupnega izraza ogrenelim svojim čutstvom. Z jedne strani porablja torej široke mase dobrodošlo jim priliko, z druge strani pa zopet irredentističnim inicijatorjem in voditeljem demonstracij prihaja kakor navlašče razpoloženje v narodu, ki je neizogiben spremljevalec bedi, mizeriji in disperaciji.

Tržaške vesti.

Otvoritev »Narodnega doma« pri sv. Ivanu. Vreme je bilo skrajno neugodno, dež je lil neprestano vse popoldne. Radi tega se slavlje ni moglo vršiti na divno prirejenem in odličnem vrtu, ampak se je moralo omejiti na notranje prostore. Tu pa je bilo življenje, da nikdar takega. Navdušenje je bilo neopisno. Rakanje je trajalo preko polnoči. O polnoči še so bili notranji prostori tako natlačeni, kakor popoldne. Kar je našlo ljudij prostora in kolikor jih je prihajalo in odhajalo vzlic silnemu dežju, in kolikor jih je iskalo prostora v starem domu, more se reči, da je bilo včeraj na tisoče ljudij pri sv. Ivanu. A kaj bi bilo še-le, če bi bilo lepo vreme in bi se slavlje moglo razviti po vseh prostorih!

Sprejema zavarovanje človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje za doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fond 25.000.000 K. Izplačane odškodnine: 75.000.000 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

VSA POJASNILA DAJE:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.

Zavarje poslopa in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnkoristne namene.

Prodajalnica obuval Julija Romanelli

CORSO 8.

Velikanski dohod za spomladni čas.

Obuvala za gospode

črna, angleška po gld 3.20, rumena, po gld. 3.50
Specijaliteta obuval za dečke.

Obuvala za gospe.

črni ali rumena, angleška po gld. 3.50
nizki čevlji lakirani ali beli po gld. 1.90
Naročbe po meri.

Rujavi čevlji za moške ali ženske po gld. 2.50

Dovoljujemo si obveščati slavno občinstvo, da počeniš z 2. majem t. l. vsled večjih zaključkov manufakturnega blaga pred znižanjem cen, zamoremo mi edino ponuditi blago

po cenah, da se ni bati nikake konkurence

in sicer:

navadna kotenina, 156 cm široka	od 36 novč. naprej
bela	44
laneno platno	50
navadna kotenina 78 cm široka	15
bela	18
volnena snov za gospe, 120 cm široka	37
močne brisalke	5
batiste, najnovije risanja	19
cefir	16
perkal	15
srjace kot maje za moške	45

Razven tega imamo v zalogi bogat izbor platna za podlage, šifona, dlatnne, žepnih rut, modreov itd. itd. in sicer vse po znižanih cenah.

Italij Teja & Valle

trgovina z manufakturnim blagom

Barriera vecchia št. 27. (nasproti kavarni Bizantino.)

Rudolf Aleks. Varbinek zaloga glasovirjev

najboljših tu- in inozemskih tovarn

Borzni trg št. 2 II. nadstropje

(nasproti sladčičarne Urbanis).

Razposojevanje, menjava, prodaja proti takojšnjemu plačilu, kakor tudi na obroke.

Konkurenčne cene.

Prodajalnica obuval G. Mayer Grego.

TRST. — Riborgo št. 19. — TRST.

Velikanski dohod za birmo.

Obuvala za gospode

črna, angleška po gld. 3.20, rumena, po gld. 3.50
Specijaliteta obuval za dečke.

Obuvala za gospe.

črni ali rumena, angleška po gld. 3.50
nizki čevlji lakirani ali beli po gld. 1.90
Naročbe po meri.

Izbor oblek za moške in dečke.

Za birmo

je došla snov in židanina
bela in crème.

Izključna novost barvanih in
črnih priložnostnih snovij.

ex Piano

sedaj „Al nuovo negozio“

Borzni trg št. 4.

PREDNO KUPITE

PERILO

blagovolite obiskati

veliko skladišče angleške
platenine in kotenine

trrdke

Vittorio Gasperini

TRST — ul. Nuova 15. — TRST

kjer se prodaja po stalnih cenah
z 10% odbitkom.

Kdor nakupi blaga za 10 K vdobi poseben dar.

VZORCI SE NE DAJAJO.

Glavni zastop za Trst, Kras, Goriško, Istro, Dalmacijo in Tirolsko zavarovalnega društva na življenje in rente

GLOBUS

centralno ravnanje na Dunaju
I. Franz-Josefs-Quai št. 1a (v lastni hiši).

Popolno vplačana glavica 2.000.000 K ustanovljena od dunajskega bančnega društva in bavarske hipotekarne in menične banke v Monakovu.

Sprejema zavarovanja na življenje v raznovrstnih kombinacijah in proti nizkim premijam. Specijalno zavarovanje otrok brez zdravniškega ogleda, izplačavi v slučaju že citve ali prehoda v vojake zavarovani znesek proti malemu odbitku pred pretekom zavarovalne dobe.

Glavni zastop v Trstu, Corso št. 7. Telefon 697

Gustav Bonazza

v Trstu, Piazza Barriera vecchia, (vogal Androna dell' Olmo).

Velika zaloga pohištva, ogledal, okvirjev in tapetarij.

— Popolno opremljene sobe. —
Konkurenčne cene.

Naročbe se dostavijo razven embalaže franko na kolodvor ali brod v Trstu.

Za zmanjšati velikansko
Zalogo blaga,

prodaja po redki
priložnostni
ceni

A. Bartoli ex Piano Borzni trg 4.

konfekcije
židano in volneno blago, preproge, pregrinjala in snovi za pohištvo.

Gulielmo Brod & C.

poznana trrdka s

POHIŠTVOM

najelegantnejše vrste
ZAJAMČENE KAKOVOSTI
po najnižjih cenah

Via S. Giovanni št. 14

TRST vogal Piazza S. Giovanni.
KATALOGI BREZPLAČNO IN GRATIS

Gostilna

„ALLA BELLA VEDUTA“

ulica Romagna št. 20

nasproti vojašnici.

Zbirališče slovenskih delavcev

Toči se pristno istrsko in vipavsko vino ter dalmatinski opolo.

Izvrstna kuhinja. — Vse po najnižjih cenah.

Priporoča se za mnogobrojen obisk ter kliče »Na zdar!« vsem slov. bratom

Gozađ Ivančič

gostilničar.

Svoji k svojim

Na prodaj

je hiša v Ljubljani, obstoječa iz 10 stanovanj in drugih lokalov, z obširnimi vrtni, za vsako obrt na zelo primernem mestu. Več se izve pri upravi lista »Edinost«.

Prodaja manufakturnega blaga SALARINI

v ulici Ponte della Fabra št. 2.

in podružnica

„Alla città di Londra“

ulica Poste nuove št. 9. (Brunerjeva hiša)

Velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in dečke. Velik izbor oblek za moške od gld. 6.50 po 24, za dečke od gld. 4. do 12. suknene jopice v velikem izboru od gld. 3. do 8. zimske močne 32 rošite jope z ovratnikom od astrahana od gld. 5 — 14, ravno take podšite s kožuhojino po gld. 12. pešverne suknje v velikem izboru od gld. 18 — 20. Jopice za dečke v raznih oblikah in barvah, volnene hlače od gld. 2.50 — 4.50, finejše od gld. 5 — 9. Velik izbor oblek za otroke in dečke od 3 — 12 let od gld. 2.50 — 10. Haveloki za moške in dečke po najnižjih cenah. Hlače od moleškina (zlojdeva koža) za delavce izgotovljene v lastni predilnici na roko v Korminu.

Črtane močne srjace za delavce gld. 1.20. Velika zaloga snovij za moške obleke na meter ali tudi za naročbe na obleke, ki se izgotovi v največjo točnostjo v slučaju potrebe v 24 urah. V podružnici v ulici Poste nuove se zprejemajo izdelovanja oblek do meri ter se še posebno vdobiva vsake vrste oblek v raznih risanicah in merah za moške in dečke.

TOVARNA POHIŠTVA

IGNACIJ KRON

dvorni založnik. — Ustanovlj. 1848.

ulica Cassa di Risparmio
Tovarna na Dunaju.

Novi ceniki, izvorni narisi, načrti za sobe na zahtevanje brezplačno.

Urar F. Pertot

— TRST —

ulica dele Poste 1, vogal ulice Carintia.
Prodaja srebrne ure od 3 gld. naprej, zlate ure od 8 gld. naprej. Velikanska množina ur za birmo. Izbor stenskih ur, regulatorjev i. t. d.

Popravlja vsakovrstne ure po jako zmerni ceni.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Polnovplačani akcijski kapital

K 1.000.000

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje

izšebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic.

Daje predujme na vred. papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi

Borzna naročila.

Podružnica v Spljetu

(Dalmacija.)

Denarne vloge vsprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s četi in nakaznicami.